

Warszawa, 3 października 2025 r.

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SPS-III.020.273.15.2025

Data wpływu

Szanowny Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

**Opinia Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie poselskiego projektu ustawy
o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 23 września 2025 r., w imieniu Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej, będącego ogólnopolskim przedstawicielem i wyrazicielem woli środowiska studenckiego, przekazuję stanowisko w sprawie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, które bezpośrednio dotyczą studentek i studentów odnoszącego się do zmiany brzmienia art. 109 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

I.

Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej pozytywnie opiniuje kierunek zmian wyrażony w uzasadnieniu projektu ustawy o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Realizacja zamierzonego celu mogłaby polepszyć sytuację społeczności studenckiej w Polsce. Jednocześnie wyrażamy przekonanie, że tak istotne rozwiązania dotyczące statusu studentów powinny być wcześniej przedmiotem konsultacji z reprezentacją środowiska studenckiego. Pomimo słuszności intencji projektodawcy wskazanej w uzasadnieniu, wprowadzenie ustawy może prowadzić do negatywnych konsekwencji dla społeczności studenckiej.

II.

W aktualnym brzmieniu art. 109 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce pozwala zachować prawa studenta osobom, które ukończyły studia do dnia 31 października w roku, w którym ukończyły te studia, z wyłączeniem prawa do świadczeń, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 1-4. Dzięki temu przepisowi absolwenci studiów I stopnia, którzy w przyszłości rozpoczną studia na kolejnym stopniu nie tracą prawa do ulgowych przejazdów środkami publicznej komunikacji miejskiej czy korzystania z dóbr uczelni udostępnianych studentom.

III.

W aktualnym stanie prawnym zachowanie praw studenta nie wpływa jednak na sferę ubezpieczeń społecznych i obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia przez studenta, będącego zleceniobiorcą, ponieważ zwolnienie przysługujące studentom wynika z przepisów ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.), konkretniej z art. 6 ust. 4 powyższej ustawy, zgodnie z którym ubezpieczeniom społecznym nie podlegają osoby będące uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat. Istotny zatem jest okres kiedy dana osoba jest studentem tj. posiada status studenta i kiedy powyższy status traci. Zgodnie z obowiązującymi przepisami za początek i koniec studiów należy uznać odpowiednio chwilę złożenia ślubowania i datę złożenia egzaminu dyplomowego, a w przypadku studiów na kierunkach lekarskim, lekarsko-dentystycznym i weterynarii - datę złożenia ostatniego wymaganego programem studiów egzaminu. Wobec powyższego osoba, która ukończyła studia I stopnia pomimo zachowania praw studenta podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

IV.

Wskutek aktualnego stanu prawnego absolwenci studiów pierwszego stopnia zobligowani są do zgłaszania faktu ukończenia studiów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz płacenia składek na poczet ubezpieczenia społecznego, nawet jeżeli w niedalekim czasie rozpoczną kształcenia na studiach II stopnia. Obowiązek taki jest tym bardziej nadmierny, kiedy absolwentami są osoby kształcące się na studiach inżynierskich, które nawet w krótkim czasie mogą rozpocząć kształcenie na studiach magisterskich.

V.

Projektodawca proponuje dodanie do art. 109 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce obok praw studenta również statusu studenta. Sytuacja ta zrównuje okres posiadania praw i statusu studenta do 31 października roku, w którym student ukończył studia I stopnia. Dzięki temu absolwenci, którzy w niedalekiej przyszłości rozpoczną kształcenie na studiach drugiego stopnia nie będą zmuszeni do zgłaszania tego faktu. Zmiana ta wywołuje pozytywne skutki, posiada charakter deregulacyjny i prowadzi do zmniejszenia biurokratyzacji. Odnosi się ona również jedynie do studentów do 26 roku życia zatem nie generuje nadmiernego obciążenia dla systemu ubezpieczeń społecznych, ponieważ osoby te zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w okresie studiów nie podlegają obowiązkowi opłacania składek na ubezpieczenia społeczne. Czas pomiędzy studiami pierwszego a drugiego stopnia stanowi jedynie niewielki wycinek powyższego okresu. Wobec powyższego proponowana zmiana ujednolica system ubezpieczeń społecznych. Dzięki niej intencja prawodawcy do zwolnienia z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne studentów do 26 roku życia ma spójny i jednolity charakter.

VI.

Jednakże projekt może prowadzić również do wystąpienia wątpliwości i pogorszenia sytuacji studentów. Celem właściwej i kompleksowej interpretacji proponowanych zmian należy wskazać, że osoba dysponująca statusem studenta jest studentem. Absolwent studiów I stopnia dysponujący statusem studenta ma zatem uprawnienia i prerogatywy równe innym studentom z wyłączeniem praw wskazanych w ustawie. Sytuacja ta może rodzić wątpliwości dotyczącej wykładni proponowanego przepisu tj. czy jeśli osoba posiada status studenta to może ubiegać się o wsparcie materialne w postaci stypendium czy owego prawa nie posiada, ponieważ zostaje ono ograniczone wyłączeniem określonym w ostatniej części przepisu. W takim przypadku intencja prawodawcy powinna być jasno i wyraźnie określona, ponieważ status studenta jest bezpośrednio związany z wsparciem materialnym, na co wskazał Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 9 kwietnia 2025 r. sygn. akt III OSK 671/24, zgodnie z orzeczeniem „osoba ubiegająca się o stypendium rektora musi posiadać status studenta w chwili przyznawania tego stypendium przez organ”. Aktualny projekt rodzi wątpliwości, które powinny zostać usunięte podczas dalszych prac legislacyjnych.

VII.

Zdaniem Parlamentu Studentów RP należy wspierać wszechstronny rozwój absolwentów studiów a jednym z elementów wsparcia powinno być ułatwianie podejmowania satysfakcjonującej aktywności zawodowej przez młode osoby. Dlatego konieczne jest wspieranie rozwiązań, które pomogą młodym osobom odnaleźć się na rynku pracy. Jednym z elementów systemowego wspierania zatrudnienia oraz rynku pracy Rzeczypospolitej Polskiej jest ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia. Na podstawie powyższej ustawy również młode osoby mogą uzyskać wsparcie w znalezieniu pracy, ponieważ mogą one otrzymać dostęp do narzędzi i programów wspierających wejście na rynek pracy. Dzięki rejestracji w urzędzie pracy osoby zdolne do podjęcia zatrudnienia mogą skorzystać z doradztwa zawodowego, szkoleń podnoszących kwalifikacje czy staży, które pozwalają zdobyć pierwsze doświadczenia zawodowe. W społeczności studenckiej zgodnie z powyższą ustawą takimi osobami mogą być tylko osoby kształące się na studiach niestacjonarnych. Studenci studiów stacjonarnych nie mogą skorzystać z takiej formy wsparcia. Pojawia się zatem wątpliwość czy absolwenci studiów stacjonarnych I stopnia będą mogli skorzystać ze wsparcia wynikającego z powyższej ustawy, tak jak miało to miejsce do tej pory, czy jednak przyznanie im statusu studenta spowoduje zablokowanie takiej możliwości. Do tej pory organy administracji oraz doktryna utożsamiały określenie „osoby kształące się na studiach” jako studenci. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Krakowie w wyroku z dnia 27 kwietnia 2021 r. sygn. akt III SA/Kr 1321/20 pozytywnie zaaprobował stanowisko organów, uznające że przesłanką negatywną uzyskania statusu osoby bezrobotnej jest posiadanie statusu studenta¹. Zatem w przypadku rozszerzenia statusu studenta powyższe pojęcie może prowadzić do wątpliwości interpretacyjnych. Ustawodawca powinien jasno wskazać, że w wyniku wprowadzenia proponowanych zmian nie dojdzie do zmniejszenia praw tej grupy studentów. Aktualny projekt

¹ „Trafne jest więc ich stanowisko, że w sprawie tej okolicznością wykluczającą możliwość uzyskania statusu osoby bezrobotnej i związanych z tym świadczeń, było posiadanie przez skarżącego statusu studenta studiów stacjonarnych w dniu rejestracji jako osoby bezrobotnej”

ustawy może zatem prowadzić do zmniejszenia praw przysługujących powyższej grupie absolwentów, która chciałaby skorzystać z rozwiązań wynikających z ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

VIII.

Status studenta nie odnosi się bowiem nie tylko do sfery ubezpieczeń społecznych, jego istnienie jest także m.in. pozytywną przesłanką prowadzenia postępowania dyscyplinarnego wobec studenta. Jego ustanie prowadzi do umorzenia przedmiotowego postępowania. W odróżnieniu bowiem do nauczycieli akademickich, w których przypadku zgodnie z art. 275 ust. 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce „ustanie zatrudnienia w uczelni nie wyłącza odpowiedzialności dyscyplinarnej za przewinienie dyscyplinarne popełnione w trakcie tego zatrudnienia”, w przypadku, jeśli wobec studenta prowadzone byłoby postępowanie dyscyplinarne a student zachowałby swój status nie dojdzie do jego umorzenia. Proponowana zmiana wpłynie zatem na sferę odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów, wobec czego ustawodawca jasno powinien określić czy zamierza dokonać zmian również w tym zakresie. Modyfikacja zasad odpowiedzialności dyscyplinarnej studentów przez prawodawcę nie może mieć charakteru nieintencjonalnego i niezamierzonego.

IX.

W celu rozwiązania wątpliwości Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej proponuje rozwiązanie alternatywne polegające na dokonaniu zmiany ustawy o ubezpieczeniach społecznych tj. w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. (Dz.U. 1998 nr 137 poz. 887) w art. 6 po ust. 4c dodać ust. 4d w brzmieniu:

Osoby określone w ust. 1 pkt 4, które ukończyły studia pierwszego stopnia, nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do dnia 31 października roku, w którym ukończyły te studia, jednak nie dłużej niż do ukończenia przez nie 26 lat.

lub

Osoby określone w ust. 1 pkt 4, które ukończyły studia pierwszego stopnia i nie ukończyły 26 lat, nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym do dnia 31 października roku, w którym ukończyła te studia.

Zmiana ta może pozwolić na uzyskanie zamierzanego przez projektodawcę celu, bez powodowania nadmiernych wątpliwości interpretacyjnych. Nie zostaje bowiem użyte pojęcie statusu studenta, a tworzy się wyłączenie analogiczną normę do tej aktualnie funkcjonującej poprzez zastosowanie konstrukcji opartej na art. 109 PSWN.

X.

Reasumując Parlament Studentów Rzeczypospolitej Polskiej podkreśla, że proponowana zmiana ma istotne znaczenie dla społeczności studenckiej, ponieważ może przyczynić się do poprawienia sytuacji absolwentów studiów I stopnia, jednakże ze względu na wagę proponowanych zmian projekt wymaga pogłębionego dialogu ze społecznością studencką. Proponowana zmiana może wywołać bowiem zmiany szersze niż określono to w załączonych dokumentach. Zmiany prawne dotyczące wsparcia studentów powinny być każdorazowo dokładnie i kompleksowo rozważane z ustawowym reprezentatem studentów, celem uniknięcia negatywnych skutków proponowanych regulacji.

Łącząc wyrazy szacunku

Podpisano przez/ Signed by:
JULIA
BEDNARSKA-LEŚNIAK
Data/ Date: 03.10.2025 16:02
mSzafir

Julia Bednarska-Leśniak

Przewodnicząca

Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

